

За даними Державної служби статистики України, у 2016 році загальні витрати вітчизняних підприємств, які займаються інноваціями, склали 23229,5 млн грн, із них 19829,0 млн грн були спрямовані на придбання машин обладнання та програмного забезпечення, тобто 85,4 %. Відповідно, на придбання нематеріальних ресурсів було витрачено лише 14,6 % коштів. Значна перевага витрат на матеріальні ресурси завжди спостерігалась на українських інноваційних підприємствах і пов'язана вона зі складною економічною ситуацією в країні. У свою чергу, недостатній рівень витрат на нематеріальні ресурси стримує подальший інноваційний розвиток і призводить до фрагментарності інноваційної інфраструктури держави.

У таких умовах, важлива роль має належати державі. Мається на увазі навіть не стільки збільшення фінансування наукових досліджень, скільки створення загальних умов для реалізації наукового потенціалу. Зокрема, нагальною є потреба в узгодженні нормативних актів у галузі інноваційного законодавства та його стабілізацію.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК НАПРЯМОК СУЧАСНОЇ СТРУКТУРНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

І. А. ОСТРОВСЬКИЙ, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри економічної теорії та міжнародної економіки

А. С. ГАРМАШ, студ.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Вирішення питання про децентралізацію економіки регіонів, їхньої господарської самостійності потребує застосування відтворювального підходу, за допомогою якого регіон розглядається не тільки як підсистема соціально-економічного комплексу країни, але і як самостійний суб'єкт із закінченим циклом відтворення, з особливими формами прояву стадій відтворення і специфічними особливостями проходження соціальних і економічних процесів. Головною перевагою цього підходу є те, що він ґрунтується, з одного боку, на визнанні спільності територіальної економіки з економікою держави, а з другого – на відносній відособленості відтворювального процесу в регіоні, що дає можливість погоджувати державні і територіальні інтереси та забезпечувати комплексне розв'язання всіх проблем регіонального відтворювального процесу.

Управління процесом розширеного відтворення припускає пошук системи таких пропорцій, які забезпечують ефективне використання соціально-економічного і ресурсного потенціалу регіональних соціально-економічних систем, створюють стійку рівновагу й розвиток економічної та соціальної підсистем і ведуть до досягнення соціальних цілей розвитку суспільства. Залежно від характеру взаємозв'язку між різними елементами

відтворювального процесу виділяють групи пропорцій (загальноекономічні, структуроутворювальні, демографічні, соціально-економічні, економіко-екологічні, інноваційно-технологічні, фінансово-економічні), дослідження яких спрямовано на виявлення комплексності в розвитку економіки регіону, забезпечення єдності внутрішньорегіональних і міжрегіональних матеріально-речових, фінансово-кредитних і трудових процесів розширеного відтворення.

На цей час Україна не має чітко структурованої системи інституційного забезпечення змін в економічних системах. Для подолання невідповідності виробничої та інституційної структур суспільства вирішення завдань прискореної диверсифікації структури економіки регіонів за двома моделями: перша орієнтована на форсування традиційних промислових виробництв та сфери послуг, що працює для задоволення потреб кінцевих споживачів; друга модель орієнтована на забезпечення конкурентоспроможності національних підприємств у контексті переходу до постіндустріальної економіки, у якій основний обсяг доданої вартості виробляється за рахунок високої якості людського капіталу, використання інтелектуальних ресурсів. Інституціональні зміни в трансформаційній економіці, головним чином, повинні бути спрямовані на: підвищення частки високотехнологічної продукції в експорті; удосконалення податкових і митних механізмів вилучення природної ренти; розробку заходів щодо реформування природних монополій; підтримку малого й середнього бізнесу; розвиток національної венчурної індустрії.

Сучасні умови соціально-економічного розвитку регіонів потребують відповідної методики оцінки структурних трансформацій щодо їх відповідності загальнонаціональним тенденціям, досягнення важливих відтворювальних пропорцій.

Масштабність і характер соціально-економічних змін потребують першочергової уваги на регіональній структурній політиці як пріоритетному напрямі економічної політики регіону. Головними класифікаційними критеріями, за якими характеризуються прогресивні структурні зрушення згідно з новими економічними умовами розвитку, є відповідність сучасним світовим тенденціям розвитку постіндустріального суспільства; поточній конкурентоспроможності; інноваційності.

Аналіз структури економіки та структурних зрушень у регіональних соціально-економічних системах дозволяє сформулювати основні напрями реалізації структурної політики держави на всіх рівнях розвитку соціально-економічної системи:

– на макрорівні – це оптимізація галузевої і технологічної структури економіки та забезпечення прогресивних структурних зрушень у них, стимулювання й підтримка попиту на інновації;

– на мезорівні – оптимізація регіональної структури з урахуванням природно-кліматичних, географічних і національних відмінностей, проведення моніторингу і оцінки можливості організації ефективних

кластерних структур у регіональному розрізі, створення комунікаційного середовища, інформаційної бази даних та підтримуючих інституцій для функціонування регіональних виробничих структур, стимулювання й підтримка конкурентоспроможності галузевої або територіальної організації господарської діяльності з метою сталого розвитку;

– на мікрорівні – оптимізація процесу виробництва, проведення селективної політики, формування стійкого високотехнологічного корпоративного каркасу економіки, інтеграція науки, освіти, виробництва й ринку, оптимізація співвідношення великого і малого підприємництва у виробництві й ринковому розподілі; виведення з господарського обороту неефективних виробництв; пріоритетний розвиток високотехнологічних виробництв, що формують власні сегменти на світовому ринку.

Для конкретизації цілей, методів і повноважень різних рівнів управління в рамках структурної диверсифікації економіки регіону можна визначити етапи розроблення програми структурної політики, які включають:

1) аналіз структури економіки регіонів; виявлення структурних проблем в економіці регіону;

2) визначення цілей і пріоритетів переорієнтації структури економіки з урахуванням генеральної мети розвитку регіону, використовуючи принципи статистичних та динамічних порівняльних переваг;

3) формування системи заходів у рамках обраних пріоритетів і сценаріїв розвитку;

4) формування організаційних основ структурної політики; моніторинг результативності проведених заходів.

РОЛЬ РЕГІОНАЛЬНИХ РИНКІВ ПРАЦІ В СУЧАСНІЙ ІНФРАСТРУКТУРІ

Т. І. ПАУСТОВСЬКА, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри економіки, організації та управління підприємствами
*Державний вищий навчальний заклад «Криворізький національний
університет», м. Кривий Ріг*

Вирішальну роль у створенні національного багатства країни належить головній продуктивній силі суспільства – людині з її знаннями, досвідом і прагненням до праці. Оскільки лише працею створюється нова вартість, то раціональне використання людського потенціалу, трудових ресурсів, одне з найважливіших завдань суспільства в цілому та регіонів зокрема. Причинами, що спонукають дбати про раціональне використання трудових ресурсів, їх збереження та примноження в інфраструктурі країни та регіонів, є наступні: